

Energieakkoord op hoofdlijnen versterkt
onderling begrip maar kan beter

'ER IS VEEL RUIS VAN DE LIJN VERDWENEN'

Ruim een half jaar met elkaar praten en onderhandelen over een Nationaal Energie Akkoord heeft weliswaar nog niet geleid tot een echt akkoord – alleen op hoofdlijnen – maar wel tot meer begrip voor elkaars ambities en beperkingen. “Het gezamenlijk perspectief poets je niet meer uit”, zegt Reinier Gerrits, die namens de VNCI en de VNPI (Vereniging Nederlandse Petroleum Industrie) aan het ‘zeer intensieve traject’ deelnam.

Tekst: Joost van Kasteren

Kort voor de zomerperiode presenteerde Wiebe Draijer, voorzitter van de SER, met gepaste trots een Nationaal Energie Akkoord op hoofdlijnen (zie kader). Minister Kamp van Economische Zaken kon zich prima in die hoofdlijnen vinden, getuige zijn brief aan de Tweede Kamer. De uitwerking, waaronder een doorrekening van de effecten voor energie, economie, klimaat, lasten en koopkracht, kon beginnen. De bedoeling is dat er begin september een uitgewerkt akkoord ligt.

De euforie over het Nationaal Energie Akkoord bleek van korte duur. Terwijl bij de presentatie ervan nog woorden in de mond werden genomen als ‘doorbraak’ en ‘verheugend’, repte NRC Handelsblad vier dagen later al van een ‘kater’. Ook de VNCI is niet onverdeeld gelukkig met het akkoord op hoofdlijnen (zie kader met reactie van Colette Alma). Desondanks is de stellige verwachting van Reinier Gerrits, speerpuntmanager Energie en Klimaat bij de VNCI, dat er een definitief akkoord komt. “Partijen hebben er veel tijd en energie in geïnvesteerd en hebben, ondanks hun verschillen, toch een gezamenlijk perspectief weten te ontwikkelen. Dat poets je niet meer uit.”

Tafel Twee

Samen met mensen uit de energiewereld, de milieubeweging, de overheid en het overig bedrijfsleven, zat Gerrits aan Tafel Twee, waar gesproken werd over drie onderwerpen: de grootschalige energieproductie, de industrie en het emissiehandelssysteem. “In de periode van eind december tot begin juli

hebben we vele intensieve gesprekken gevoerd over elkaars wensen en verlangens, maar ook over mogelijkheden en beperkingen. Dat heeft enerzijds geleid tot meer begrip voor elkaars standpunten en anderzijds tot meer inzicht in de opgave waar we voor staan. Door die gesprekken is er ook veel ruis van de lijn verdwenen. We weten nu op welke punten we het met elkaar eens zijn en op welke punten we van mening verschillen. De eerste categorie is gelukkig veel groter dan de tweede en dat geeft me het vertrouwen dat er inderdaad een akkoord komt.”

Een van de onderwerpen waarop partijen een gezamenlijk perspectief hebben ontwikkeld is het systeem voor de handel in emissierechten, het ETS. Vanwege een enorm overschot, mede als gevolg van de crisis, zijn de emissierechten veel goedkoper dan bij de start werd verwacht. Gerrits: “Voor alle partijen is het gaandeweg duidelijk geworden dat het ETS structureel versterkt moet worden. We zijn er niet voor om de uitgifte van emissierechten op te schuiven (*back loading*) of ze uit de markt te nemen (*set aside*). Dat zijn doekjes voor het bloeden. In plaats daarvan moeten we ons afvragen waarom er te veel rechten in de markt zijn en wat je daar structureel aan kunt doen. Zo kun je de toewijzing van emissierechten beter baseren op de werkelijke productie in plaats van de productie van jaren geleden. Een ander punt waarover

we het eens zijn, is dat we als Nederland bij Europa moeten aandringen op meer zekerheid voor de industrie die investeert in vermindering van de CO₂-uitstoot. Ook erkennen partijen nu dat het compenseren van de indirecte kosten van het ETS, die worden veroorzaakt doordat energiebedrijven hun extra kosten doorberekenen aan de klant, van cruciaal belang is voor de energie-intensieve industrie. Ook dat is winst.”

Energie-efficiëntie

Het tweede onderwerp waarop partijen nader tot elkaar zijn gekomen is het efficiënter benutten van energie. “Efficiencyverbetering is een van de speerpunten in de *Routekaart Chemie 2012-2030*”, zegt Gerrits. “Het is dus een belangrijk thema voor de chemische industrie. Om onze ambities waar te maken, moeten we flink investeren en dat vergt een goed investeringsklimaat. Daarbij spelen de kosten van energie een belangrijke rol, temeer daar wij, als chemische industrie, energiedragers ook gebruiken als grondstoffen.”

Met de meerjarenaafspraken (MJA3 voor niet-ETS-bedrijven en MEE voor ETS-bedrijven) wordt al fors ingezet op het verbeteren van de energie-efficiëntie. In juni volgend jaar moet Nederland bovendien de

ENERGIEAKKOORD OP HOOFDLIJNEN

- In 2020 wordt 14 en in 2023 16 procent van alle energie duurzaam opgewekt.
- Een aantal kolencentrales wordt vervroegd gesloten.
- Nederland zet zich in voor structurele versterking van het ETS.
- Fiscale voordelen voor zonne-energie worden uitgebreid.
- Voor isolatie van sociale huurwoningen wordt budget vrijgemaakt.

Europese Richtlijn voor energie-efficiëntie geïmplementeerd hebben. Gerrits: "In de uitwerking van het Nationaal Energie Akkoord moet hier voldoende invulling aan worden gegeven om te voorkomen dat er alsnog aanvullende beleidskaders ontstaan voor energie-efficiëntie. Belangrijk punt daarbij is wel dat ook energiebesparing in de keten en alternatieve grondstoffen, thema's die eveneens in de Routekaart beschreven zijn, meegenomen worden."

Een heikel punt is warmtekrachtkoppeling, WKK. Niet zozeer in de gesprekken met de andere partijen van het Energie Akkoord als wel met het ministerie van Economische Zaken. Nederland is met ruim 12 GW opgesteld vermogen (45 procent van het totaal) koploper op dat gebied. Omdat de gasprijs momenteel een stuk hoger is dan die van steenkool, levert de met WKK geproduceerde elektriciteit echter vrijwel niets op. Gerrits: "De overheden van Duitsland en Vlaanderen compenseren de industrie voor de verliezen op hun WKK-installaties, maar de Nederlandse overheid heeft daar geen geld voor over. Heel jammer, want WKK is een buitengewoon effectieve manier om energiebronnen efficiënter te gebruiken. Samen met andere bedrijfstakken, zoals de raffinaderijen, de papierindustrie en de voedingsmiddelenindustrie willen we daar zeker nog actie op gaan voeren."

Cascaderen

Het derde thema aan Tafel Twee was de grootschalige energieproductie en dan met name de inzet van hernieuwbare bronnen, zoals wind, zon en biomassa. "Op zich maakt het ons niet zoveel uit welke bronnen worden gebruikt, mits het zo kosteneffectief mogelijk wordt inge-

Voor alle partijen is duidelijk dat het ETS structureel versterkt moet worden'

FOTO: HOLLANDE HOOGTE

vuld", zegt Gerrits. Het punt is wel dat het aanbod van elektriciteit die met zon en wind wordt opgewekt nogal fluctueert. Om die fluctuaties op te vangen heb je een 'back up' nodig, gascentrales bieden hiervoor de meeste flexibiliteit. De vraag is wie er moet opdraaien voor de kosten van die 'back up'-centrales." Zoals gezegd is fossiele brandstof ook een belangrijke grondstof voor de chemische industrie. Datzelfde geldt in de nabije toekomst ook voor biomassa. Gerrits: "Natuurlijk kun je biomassa verbranden om er elektriciteit van te maken, maar wat we liever zouden zien is dat die biomassa eerst wordt geraffineerd en gebruikt als grondstof voor de chemische industrie of de papierindustrie. Cascaderen dus. Wij zouden dat graag opgenomen zien in het akkoord, omdat we willen voorkomen dat de inzet van biomassa als brandstof zwaar wordt gesubsidieerd ten koste van de inzet van biomassa als grondstof."

In het Nationaal Energie Akkoord is, tot slot, afgesproken dat er een kosteneffectiever groeipad naar verduurzaming van de energievoorziening wordt ingezet. "Door de doelstelling van 16 procent duurzame opwekking drie jaar op te schuiven, naar 2023, wordt er in ieder geval tot 2020 een flinke lastenverlichting gerealiseerd voor zowel consument als industrie." ■

VNCI: 'AKKOORD TE WEINIG GERICHT OP DUURZAME GROEI INDUSTRIE'

"In zijn brief over de voortgang van het Nationaal Energie Akkoord heeft minister Kamp het over het versterken van de concurrentiekracht, maar daarbij lijkt hij vooral oog te hebben voor de bouw en de energiesector. Wij zouden graag zien dat in het akkoord ook de ambitie wordt uitgesproken dat Nederland een *good house* blijft voor duurzame, energie-intensieve industrie, zoals de chemische industrie", zegt Colette Alma, directeur van de VNCI. Zij is blij dat er een stap is gezet op weg naar een Energie Akkoord, maar kan een gevoel van teleurstelling niet onderdrukken over het feit dat er nog weinig aandacht is voor duurzame groei van de industrie. "Als grootgebruiker van energie kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan het efficiënt benutten van energiedragers, die voor ons ook grondstoffen zijn. Het akkoord biedt nog onvoldoende basis om de daarvoor noodzakelijke investeringen aan te trekken." In de hoofdlijnen van het akkoord ontbreken volgens Alma nog een aantal belangrijke pijnpaaltjes. Een ervan is het ontbreken van steun voor warmtekrachtkoppeling (WKK). Die is essentieel om de energie-efficiëntie te bevorderen. Ook moeten er duidelijkere afspraken komen over de hervorming van het emissiehandelssysteem (ETS). Ten slotte moet het gebruik van biomassa als grondstof niet worden benadeeld door subsidies voor biomassa als brandstof.